ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**ЗАТВЕРДЖУЮ**
Декан біологічного факультету
_____ Л.О. Омельянчик
28 серпня 2026 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

# ЕКОЛОГІЧНЕ ІНСПЕКТУВАННЯ

підготовки магістра

денної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Екологія

спеціальності Е2 Екологія

галузі знань Е Природничі науки, математика та статистика

**ВИКЛАДАЧ:** Домбровський Костянтин Олегович, к.б.н., доцент, доцент кафедри загальної та прикладної екології і зоології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри загальної та прикладної екології і зоології

Протокол № 1 від "28" серпня 2026 р.
Завідувач кафедри загальної та прикладної екології і зоології
_____ О.Ф. Рильський

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми
_____ Н.В. Воронова

2026 рік

Сканировано с CamScanner

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

**Зв`язок з викладачем:**
**E-mail:** *dombrov1717@ukr.net*
**Сезн ЗНУ повідомлення:** *https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=442*
**Телефон:** *097398 13 05*
**Інші засоби зв'язку:** *Moodle* (*форум курсу, приватні повідомлення Viber, Telegram*)
**Кафедра:** *загальної та прикладної екології і зоології, (III корпус), ауд. 213а*

## 1. Опис навчальної дисципліни

Курс «Екологічне інспектування» дозволяє опанувати базові знання щодо складових частин навколишнього середовища, принципів його контролю, здатність використовувати сучасну систему нормативів для оцінки та регулювання антропогенного навантаження на навколишнє середовище, ознайомитись з законодавством у сфері охорони навколишнього середовища. Отримання навичок з порядку виконання природоохоронного інспектування, проведення інспекторської перевірки діяльності у сфері охорони навколишнього середовища; виявлення порушення природоохоронного законодавства.

**Мета** дисципліни «Екологічне інспектування» підготувати фахівців профільної галузі для проведення контрольних перевірок довкілля на території підприємств різного типу власності. Зокрема вивчення законодавчої бази проведення екологічних перевірок, послідовності їх проведення, а також вивчення методів та методик їх проведення. Вивчення особливостей державного контролю за станом довкілля, базових законів та підзаконних актів.

Дисципліна сприятиме оволодінню знаннями базових законів контролю екології довкілля, та науково-методичною базою щодо вимірювання параметрів і визначення показників стану довкілля; засвоєнню методів розрахунку збитків заподіяних навколишньому середовищу при забрудненні довкілля; вивченню методів екологічного інспектування. Виконання практичних завдань сприяє розвитку навичок самостійної роботи, організаційних та лідерських якостей.

**Пререквізити**. Знання з основ обробки статистичної інформації, екології.

## Паспорт навчальної дисципліни

| Нормативні показники | денна форма здобуття освіти | заочна форма здобуття освіти |
|---|---|---|
| Статус дисципліни | **Обов'язкова** | |
| Семестр | 1 -й | - |
| Кількість кредитів ECTS | **5** | |
| Кількість годин | 150 | |
| Лекційні заняття | 14 год. | - |
| Практичні заняття | 28 год. | - |
| Самостійна робота | 108 год. | - |

| | |
|---|---|
| Консультації | https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=443 |
| Вид підсумкового семестрового контролю: | **залік** |
| Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle) | https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=443 |

## 2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

| *КОМПЕТЕНТНОСТІ/* результати навчання | Методи навчання | Форми і методи оцінювання |
|---|---|---|
| **ІК.** Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог. | Пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний). Лекції, бесіди, спостереження, пояснення. Дослідницький. Лекції, есе, доповіді, практичні роботи, індивідуальна дослідницька робота. Репродуктивний. Проблемний. Метод моделювання. Лекції, спостереження, практична робота, індивідуальна дослідницька робота. Проблемний. Пошуковий. Лекції, спостереження, практична робота, індивідуальна дослідницька робота. | *Поточний контроль:* Практичні роботи, Усне опитування і обговорення наукової і професійної літератури за тематикою заняття у галузі екології, Письмова контрольна робота, Проходження тестів в системі Moodle.<br><br>*Підсумкові контрольні заходи:* Усна відповідь на залік, Захист індивідуального завдання. |
| **К1.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. | | |
| **К2.** Здатність приймати обґрунтовані рішення. | | |
| **К6.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. | | |
| **СК10.** Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину. | | |
| **ПР01.** Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля. | | |
| **ПР02.** Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності. | | |
| **ПР04.** Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог. | | |
| **ПР08.** Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу. | | |
| **ПР14.** Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах. | | |
| **ПР15.** Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог. | | |

## 3. Зміст навчальної дисципліни

### Змістовий модуль 1. Загальні принципи, положення та характеристика проведення екологічного інспектування

Історія розвитку природоохоронної справи в світі та в Україні. Природоохоронні аспекти в законодавстві Ярослава Мудрого. Природоохоронні аспекти в законодавстві князя Ягайла. Природоохоронні аспекти в законодавстві князя Сигізмунда II. Природоохоронні аспекти в законодавстві наступних правителів Росії. Природоохоронні аспекти в законодавстві імператора Петра I. Природоохоронні заходи в XIX ст. Природоохоронні заходи на початку XX ст. Природоохоронне законодавство за радянських часів. Природоохоронне законодавство після здобуття Україною незалежності. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». Визначення, завдання та склад Державної екологічної інспекції. Основним завданням Держекоінспекція. Права та обов'язки головного державного інспектора. Функції Державної екологічної інспекції. Права Державної екологічної інспекції. Повноваження державних інспекторів із охорони навколишнього природного середовища. Державне управління охорони НПС в області. Основні завдання Держуправління охорони НПС в області. Структура держуправління охорони НПС та його посадовий склад. Права та повноваження держуправління охорони НПС. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну екологічну інспекцію» № 1520 від 17.10.2001 р. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю), у сфері господарської діяльності». Державний нагляд (контроль). Повноваження органу державного нагляду (контролю). Суб’єкти господарювання.

### Змістовий модуль 2. Види відповідальності за екологічні правопорушення

Адміністративна відповідальність за екологічні правопорушення. Права власності на природні ресурси. Земельні правопорушення. Надрові правопорушення. Водні правопорушення. Лісові адміністративні правопорушення. Атмосферні правопорушення. Фауністичні (тваринні) правопорушення. Природо-заповідних та інших природоохоронних норм і правил. Еколого-небезпечні правопорушення. Галузі охорони праці та здоров’я населення. Види адміністративного стягнення. Обставинами, що пом’якшують відповідальність. Складання протоколу про адмінпорушення. Дисциплінарна відповідальність у екологічній сфері. Матеріальна відповідальність за шкоду, завдану екологічними правопорушеннями. Додаткові заходи реагування на екологічні правопорушення. обмеження або зупинення виробничої діяльності. обмеження або припинення фінансування об’єктів будівництва.

### Змістовий модуль 3. Інспекторські перевірки

Етапи проведення екологічних перевірок та їх оформлення. Оперативні (спеціальні) інспекторські перевірки. Плата за забруднення навколишнього природного середовища. Гранично допустимі викиди або скиди. Тимчасово погоджені викиди або скиди. Ліміти викидів. Ліміти скидів. Контроль за

достовірністю звітних даних. Платежі за забруднення навколишнього природного середовища. Звіт про інспекторську перевірку. структура звіту. Акт інспекторської перевірки. Заходи із забезпечення дотримання вимог природоохоронного законодавства. Алгоритм дій інспектора за результатами інспекторської перевірки.

**Змістовий модуль 4. Державний природоохоронний контроль у сфері лісових і біологічних ресурсів та об'єктах природно-заповідного фонду**

Особливості державного екологічного контролю за станом лісів та використання лісосировинних ресурсів. Особливості державного екологічного контролю за охороною, захистом та відновленням лісів. Особливості екологічного державного контролю територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Документальна перевірка територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Натурні перевірки територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Винесення постанови про обмеження зупинення (тимчасово) роботи чи будівництва підприємства та інших об'єктів, використання природних ресурсів. Позбавлення права спеціального використання природних рослинних ресурсів. Відповідальність за порушення лісового законодавства. Порядок установлення лімітів використання мисливських тварин. Наукове обґрунтування ліміти. Розробка проектів лімітів. Наукове забезпечення робіт. Ліміти використання мисливських видів. Наказ про затвердження лімітів. Використання затверджених лімітів. Порядок встановлення лімітів використання не мисливських видів тварин. Юридична відповідальність за порушення законодавства про тваринний світ. Кримінальна відповідальність. Адміністративна відповідальність. Дисциплінарна відповідальність. Матеріальна відповідальність.

**Змістовий модуль 5. Державний природоохоронний контроль у сфері водогосподарської діяльності, охорони атмосфери та розміщення відходів**

Порядок відбору проб води на екологічний контроль. Маркування відібраних проб води на екологічний контроль. Зберігання та транспортування відібраних проб води на екологічний контроль. Екологічний контроль за впливом тваринницьких комплексів на водні ресурси. Тваринницькі комплекси. Особливості екологічної перевірки меліоративних систем. Перевірка водоохоронної діяльності меліоративних систем. Факти порушення правил раціонального використання і охорони водних ресурсів. Порушення водного законодавства в частині охорони поверхневих і підземних вод. Порушення водного законодавства в частині охорони морських вод. Відповідальність за порушення водного законодавства. Принципи державного контролю за станом та охороною земель. Екологічні і технологічні обмеження за використання земель із меліоративними системами. Екологічний контроль за станом забруднення атмосферного повітря від стаціонарних джерел. Методичними рекомендаціями проведення розрахунків наднормативних викидів по відношенню до вказаних у дозволах. Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрами. Плата за користування надрами. Органи Державного контролю в галузі користування надрами та їх завдання. Державний геологічно-екологічний контроль у галузі користування надрами. Права посадових осіб органів

державного контролю в галузі користування надрами. Відповідальність за порушення законодавства про надра.

**Змістовий модуль 6. Особливості екологічного інспектування щодо поводження з відходами, небезпечними хімічними речовинами, а також на державному кордоні**

Державний контроль у сфері поводження із відходами. Дії інспекторів щодо перевірки полігонів та місць складування відходів. Основні порушення у сфері поводження із відходами та відповідальність винних осіб. Державний контроль у сфері поводження із небезпечними хімічними речовинами. Особливості перевірок складів зберігання пестицидів і агрохімікатів, складських приміщень і порядку їх транспортування. Основні порушення законодавства у сфері діяльності, пов'язаної із пестицидами і агрохімікатами. Екологічний контроль вантажів, об'єктів рослинного і тваринного світу на державному кордоні. Загальні вимоги здійснення екологічного контролю на державному кордоні. Обов'язки працівників екологічного контролю на кордоні. Вимоги до автотранспортних засобів при перевезенні небезпечних вантажів. Радіаційний контроль на державному кордоні. Основні завдання здійснення радіаційного контролю на кордоні. Рівні радіаційного контролю вантажів багажу та транспортних засобів на кордоні.

## 4. Структура навчальної дисципліни

| Вид заняття /роботи | Назва теми | Кількість годин | | Згідно з розкладом |
|---|---|---|---|---|
| | | о/д.ф. | з.ф. | |
| Лекція 1 | Загальні уявлення щодо екологічного інспектування. | 2 | – | *1 раз на 2 тижні* |
| Практичне заняття 1 | Розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів | 4 | – | *щотижня* |
| Лекція 2 | Органи державного нагляду та контролю за охороною навколишнього природного середовища Застосування заходів впливу до порушників. | 2 | – | *1 раз на 2 тижні* |
| Практичне заняття 2 | Розрахунок розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин у атмосфері повітря. | 4 | – | *щотижня* |
| Лекція 3 | Застосування заходів впливу до порушників. Види юридичної відповідальності | 2 | – | *1 раз на 2 тижні* |
| Практичне заняття 3 | Визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства. | 4 | – | *щотижня* |
| Лекція 4 | Інспекторські перевірки та їх види. | 2 | – | *1 раз на 2 тижні* |
| Практичне заняття 4 | Обчислення розміру шкоди (грошові стягнень), заподіяних лісовому господарству та територіям і об'єктам природно-заповідного фонду. | 4 | – | *щотижня* |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Лекція 5 | Державний контроль за охороною та використання водних ресурсів. | 2 | – | *1 раз на 2 тижні* |
| Практичне заняття 5 | Розрахунок розміру стягнень за збитки, заподіяні дикій фауні та рибному господарству внаслідок незаконного їх добування чи знищення. | 4 | – | *щотижня* |
| Лекція 6 | Державний контроль у галузі охорони, використання і відновлення лісового та природно-заповідного фонду. | 2 | – | *1 раз на 2 тижні* |
| Практичне заняття 6 | Обчислення розміру шкоди, заподіяної зеленим насадженням населених пунктів. | 4 | – | *щотижня* |
| Лекція 7 | Державний контроль у галузі охорони, використання та відтворення тваринного світу та рибних ресурсів. | 2 | – | *1 раз на 2 тижні* |
| Практичне заняття 7 | Обчислення і справляння плати за користування надрами для видобування корисних копалин. | 4 | – | *щотижня* |
| Самостійна робота | Сучасна державна природоохоронна кадрова політика.<br>Питання для розгляду:<br>1. Особливості державного екологічного контролю за станом лісів та використання лісосировинних ресурсів.<br>2. Особливості державного екологічного контролю за охороною, захистом та відновленням лісів.<br>3. Особливості екологічного державного контролю територій та об’єктів природно-заповідного фонду.<br>4. Документальна перевірка територій та об’єктів природно-заповідного фонду.<br>5. Натурні перевірки територій та об’єктів природно-заповідного фонду.<br>6. Позбавлення права спеціального використання природних рослинних ресурсів.<br>7. Відповідальність за порушення лісового законодавства | 108 | – | *щотижня* |

## 5. Види і зміст контрольних заходів

| Вид заняття/роботи | Вид поточного контрольного заходу | Зміст контрольного заходу* | Критерії оцінювання та термін виконання* | Усього балів |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| **Поточний контроль** | | | | |
| Контрольна робота №1 | Опитування, виконання практичної роботи 1. Написання письмової роботи за змістовим модулем 1, або тестування у СЕЗН ЗНУ | Вимоги до виконання та оформлення: розміщені в системі Moodle ЗНУ. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=443 | Розміщено в СЕЗН ЗНУ | **10** |
| Контрольна робота №2 | Опитування, виконання практичної роботи 2. Написання письмової роботи за змістовим модулем 2, або тестування у СЕЗН ЗНУ | Вимоги до виконання та оформлення: розміщені в системі Moodle ЗНУ. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=443 | Розміщено в СЕЗН ЗНУ | **10** |
| Контрольна робота №3 | Опитування, виконання практичної роботи 3. Написання письмової роботи за змістовим модулем 3, або тестування у СЕЗН ЗНУ | Вимоги до виконання та оформлення: розміщені в системі Moodle ЗНУ. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=443 | Розміщено в СЕЗН ЗНУ | **10** |
| Контрольна робота №4 | Опитування, виконання практичної роботи 4. Написання письмової роботи за змістовим модулем 4, або тестування у СЕЗН ЗНУ | Вимоги до виконання та оформлення: розміщені в системі Moodle ЗНУ. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=443 | Розміщено в СЕЗН ЗНУ | **10** |
| Контрольна робота №5 | Опитування, виконання практичної роботи 5. Написання письмової роботи за змістовим модулем 5, або тестування у СЕЗН ЗНУ | Вимоги до виконання та оформлення: розміщені в системі Moodle ЗНУ. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=443 | Розміщено в СЕЗН ЗНУ | **10** |
| Контрольна робота №6 | Опитування, виконання | Вимоги до виконання та оформлення: | Розміщено в СЕЗН ЗНУ | **10** |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | практичної роботи 6-7. Написання письмової роботи за змістовим модулем 6, або тестування у СЕЗН ЗНУ | розміщені в системі Moodle ЗНУ. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=443 | | |
| **Усього поточний контроль** | **18** | | | **60** |
| **Підсумковий контроль** | | | | |
| **Залік** | Тестування в СЕЗН ЗНУ | Підготовка до заліку здійснюється за навчальним матеріалом усього курсу. Питання для підготовки: розміщені в системі Moodle ЗНУ. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=443 | Виконання тестових завдань відбувається на сторінці дисципліни в СЕЗН ЗНУ. Із банку тестових завдань СЕЗН ЗНУ для кожного здобувача освіти випадковим чином обирається 20 тестових завдань. За кожну вірну відповідь на тестове завдання здобувач вищої освіти отримує 1 бал | **20** |
| | Індивідуальне дослідницьке завдання | Індивідуальні дослідницькі завдання повинні містити аналіз сучасного стану обраного питання. Виконуються у вигляді доповіді та презентації. Обсяг доповіді ІДЗ повинен бути розрахований на 7-10 хв. Доповідь повинна складатися зі вступу, в якому висвітлена актуальність, мета дослідження, завдання, об'єкт та предмет (1-2 хв.) повне висвітлення питань, висновки та додається список використаних джерел. Презентація ІДЗ повинна містити графіки, таблиці та рисунки та складатися з 15-20 слайдів. ІДЗ повинно бути виконано протягом семестру, та представлено до захисту до початку залікового тижня. Зміст, вимоги до оформлення розміщені в системі Moodle ЗНУ. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=443 | **19-20 балів** – здобувачі вищої освіти самостійно виконали понад 90% завдань, під час виконання роботи виявили усебічні, систематичні та глибокі знання програмного матеріалу з дисципліни, уміння ставити мету і формулювати завдання досліджень; творчі здібності у розумінні та використанні програмного матеріалу для виконання поставлених мети та завдань; чітко, логічно, послідовно викладати матеріал; робити обґрунтовані висновки. Під час захисту індивідуального завдання надавали вичерпні, аргументовані та цілісні відповіді на всі запитання. Робота оформлена акуратно, відповідно до поставлених вимог. **17-18 балів** – здобувачі вищої освіти виконали не менше 90% завдань, завдання роботи виконані достатньо грамотно, але є декілька (1-3) несуттєвих помилок. Під час виконання роботи здобувачі освіти виявили знання і розуміння програмного матеріалу з дисципліни в повному обсязі, уміння ставити мету і формулювати завдання досліджень; творчій підхід до виконання поставлених мети та завдань; логічно, послідовно викладати матеріал; робити обґрунтовані висновки. Під час захисту індивідуального завдання загалом надавали аргументовані, без суттєвих помилок, відповіді на всі запитання. У цілому робота оформлена акуратно, але наявні незначні неточності в її оформленні та презентації. | **20** |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | | **15-16 балів** – здобувачі вищої освіти виконали не менше 80% завдань, завдання роботи виконані достатньо грамотно, але є декілька (до 5) несуттєвих помилок. Під час виконання роботи здобувачі освіти виявили знання і розуміння програмного матеріалу з дисципліни з основних розділів, уміння ставити мету і формулювати завдання досліджень; логічно, послідовно викладати матеріал; робити висновки. Під час захисту індивідуального завдання відповідали достатньо грамотно, але припускались однієї-двох непринципових помилок. Робота оформлена акуратно, але наявні незначні неточності в її оформленні.<br>**13-14 балів** – здобувачі вищої освіти виконали завдання не в повному обсязі, але не менше 70%. Під час виконання роботи виявили знання й розуміння основних положень дисципліни; завдання виконали неповно, непослідовно; наявні неточності та помилки у змісті та оформленні роботи. Здобувачі освіти виявляють знання й розуміння основних положень матеріалу, але надають неповні, непослідовні відповіді. Під час захисту індивідуального завдання демонстрували недостатньо глибокі знання з досліджуваної теми, припускаючись не відповідностей у визначенні понять, неповно або недостатньо аргументовано відповідали на запитання.<br>**10-12 балів** – здобувачі вищої освіти виконали завдання не в повному обсязі, але не менше ніж на 60%; у роботі присутні принципові помилки в оформленні. Під час виконання роботи виявили знання й розуміння основних положень матеріалу з дисципліни. Під час захисті та підготовці презентації продемонстрували поверхневі знання з досліджуваної теми, відповідали неповно, непослідовно, припускаючись не відповідностей у визначенні понять, не вміє переконливо обґрунтувати свою думку.<br>**0-9 балів** – здобувачі вищої освіти виконали понад 50% завдань. Під час виконання роботи припускалися принципових помилок при розв’язанні завдань. Робота оформлена зі значними порушеннями вимог. Необхідна досконала переробка роботи. Під час захисту здобувачі освіти виявили поверхові знання і розуміння основного програмового матеріалу в обсязі, який | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | | не дозволяє засвоювати наступний програмний матеріал; не відповідає на основні запитання. | |
| **Усього підсумковий контроль** | **2** | | | **40** |

**Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS**

| За шкалою ECTS | За шкалою університету | За національною шкалою | |
|---|---|---|---|
| | | Екзамен | Залік |
| A | 90 – 100 (відмінно) | 5 (відмінно) | Зараховано |
| B | 85 – 89 (дуже добре) | 4 (добре) | |
| C | 75 – 84 (добре) | | |
| D | 70 – 74 (задовільно) | 3 (задовільно) | |
| E | 60 – 69 (достатньо) | | |
| FX | 35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання) | 2 (незадовільно) | Не зараховано |
| F | 1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом) | | |

## 6. Основні навчальні ресурси

### Рекомендована література

**Основна:**

1. Екологічна безпека та природоохоронне інспектування. Природоохоронне інспектування: навч. посіб./ Є.І. Басманов, В.М. Ісаєнко, В.М. Криворотько; за ред. Є.І. Басманова. Київ : НАУ, 2007. 384 с.
2. Сівак В.К., Солодкий В.Д. Природоохоронне інспектування: навч. посібник. Чернівці : Зелена Буковина, 2004. 264 с.
3. Сівак В.К. Екологічна безпека територій і акваторій: навч. посібник. Чернівці, 2003. 208 с.
4. Солодкий В.Д. Заповідна справа : посібник. Чернівці : Зелена Буковина, 2002. 196 с.
5. Солодкий В.Д. Управління природоохоронною діяльністю: посібник. Чернівці : Зелена Буковина, 2001. 188 с.
6. Екологічне управління: підручник / В.Я. Шевчук, Ю.М. Саталкин. Київ : Либідь, 2004. 432 с.

**Додаткова:**

1. Холявко Н. І., Гонта С. В., Дубина М. В. Освітні детермінанти формування ментального простору трансформації структури національної економіки : монографія. Чернігів : Видавець Брагинець О. В., 2019. 344 с.
2. Інформаційно-аналітична система застосування в Україні еколого-економічних механізмів інтегрованого управління лісовими ресурсами агросфери (методичні рекомендації). Київ, 2015. 56 с.

3. Економіка довкілля і природних ресурсів : монографія. Ю.В. Дзядикевич, Б.О. Язлюк, Р.Б. Гевко, Ю.І, Гайда, Г.І. Пиріг [та ін.]. Тернопіль, 2016. 392 с.
4. Сенько Є. І. Економіка лісового та садово-паркового господарства: навчальний посібник. Львів : НЛТУ, 2012. 408 с.
5. Пітер Пірс. Основи економіки лісового господарства. ТОВ «Видавничий дім «ЕКО-інформ». Київ : 2006. 220 с.
6. Гуцуляк В.М. Ландшафтна екологія: геохімічний аспект: навч. пос. Чернівці : Рута, 2002. 272 с.
7. Клименко Л.П. Техноекологія: навчальний посібник. Одеса : «Фонд Екопринт», Сімферополь : Таврія, 2000. 542 с.
8. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць : підручник. Львів : Світ, 2005. 456 с.
9. Beatley, T. (2000) «Urban Ecocycle Balancing: Towards Closed – Loop Cities» in Green Urbanism, Learning from European Cities, Washington, DC, Island Press. 491 p.

**Інформаційні ресурси**

1. Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: http://www.menr.gov.ua
2. Каталог Українських Web-ресурсів з екології. URL: http://catalog.uintei.kiev.ua/index.php
3. Сайт журналу «Екологічні науки» – академічного науково-практичного видання, заснованого Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України та Державною екологічною академією післядипломної освіти та управління URL: http://ecoj.dea.kiev.ua/
4. Всеукраїнська екологічна ліга. URL: http://www.ecoleague.net
5. Сайт Наукової бібліотеки ЗНУ. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/index.php
6. Адреса дисципліни «Урбоекологія» СЕЗН ЗНУ. URL: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=443

## 7. Регуляції і політики курсу

**Відвідування занять. Регуляція пропусків.**

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування лекційних і практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущенні завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється у формі захисту завдань, що були виконані на пропущеному занятті.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

**Політика академічної доброчесності**

Усі роботи, що виконуються здобувачами вищої освіти під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань див. на Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=103857 Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

**Визнання результатів неформальної/інформальної освіти**

Врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти здійснюється згідно з Положенням Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/3647.ukr.html

## ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

**ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2026-2027 н. р.** доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html

**НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ.** Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: https://tinyurl.com/y9tve4lk.

**ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ.** Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: https://tinyurl.com/y9pkmmp5. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: https://tinyurl.com/ycds57la.

**ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ.** Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: https://tinyurl.com/57wha734. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями

факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: https://tinyurl.com/yd6bq6p9; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: https://tinyurl.com/y9r5dpwh.

**ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА.** Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

**УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ** Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: Тел. (061) 227-12-76.

**РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ.** Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: https://tinyurl.com/ydhcsagx.

## РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

**НАУКОВА БІБЛІОТЕКА**: http://library.znu.edu.ua. Графік роботи абонементів: понеділок-п`ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

**СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):** https://moodle.znu.edu.ua
Якщо забули пароль/логін, можете направити листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.
У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.
Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015.
**ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**: http://sites.znu.edu.ua/child-advance/
**ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ**: https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim
**ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ)**: http://sites.znu.edu.ua/confucius